

Riksdagens svar på regeringens proposition med förslag till revision av bestämmelserna om böter, förvandlingsstraff och ordningsbot

Till riksdagen har överlämnats regeringens proposition nr 74/1998 rd med förslag till revision av bestämmelserna om böter, förvandlingsstraff och ordningsbot. Riksdagen har i ärendet mottagit lagutskottets betänkande nr 25/1998 rd.

Riksdagen förutsätter att de resurser inom polisen som frigörs på grund av det ändrade dags- och ordningsbotssystemet används till att effektivisera trafikövervakningen.

Riksdagen har antagit följande lagar:

Lag

om ändring av strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i strafflagen av den 19 december 1889 (39/1889) 2 kap. 4, 4 a—4 c och 5 §, dessa lagrum sådana de lyder, 4 § i lagarna 650/1976, 67/1983 och 697/1991, 4 a och 4 b § i nämnda lag 650/1976, 4 c § i lag 1082/1989 och 5 § i nämnda lag 650/1986, och fogas till lagen ett nytt 2 a kap. som följer:

2 a kap.

Om böter, förvandlingsstraff och ordningsbot

Böter

1 §

Antalet dagsböter

Böter döms ut i dagsböter, så att minimum antalet är en dagsbot och maximum antalet är 120 dagsböter.

Om minimum och maximum för ett gemensamt bötesstraff bestäms i 7 kap.

För bötesstraff kan av särskilda skäl i lag bestämmas ett särskilt minimum eller maximum inom de gränser som anges i 1 mom.

Ett sådant särskilt minimum eller maximum för bötesstraff som har bestämts före den 1 juni 1969 tillämpas inte.

2 §

Dagsbotens belopp

Dagsbotsbeloppet skall fastställas så att det är skäligt i förhållande till den dömdes betalningsförmåga.

Som ett skäligt dagsbotsbelopp skall anses en sextiondedel av den dömdes genomsnittliga månadsinkomst, från vilken har avdragits de skatter och avgifter som bestäms genom förordning samt ett fast baskonsumtionsavdrag. Dagsbotsbeloppet kan sänkas på grund av den dömdes försörjningsplikt och höjas på grund av hans förmögenhet.

Till grund för månadsinkomsten och förmögenheten skall i första hand läggas den dömdes inkomst och förmögenhet enligt den senast verkställda beskattningen. Om den dömdes inkomster och förmögenhet inte på ett tillförlitligt sätt kan utredas på basis av beskattningssuppgifterna eller om de väsentligt har förändrats efter den senast

verkställda beskattningen, kan de beräknas enligt andra tillgängliga utredningar.

Dagsboten bestäms i domstol enligt de uppgifter som gäller under rättegången och i strafforderförfarande enligt de uppgifter som gäller när straffanspråket framställs. Åklagaren bestämmer dock böterna enligt de uppgifter som gäller när straffordern utfärdas, om det har framkommit att betalningsförmågan hos den som mottagit straffanspråket har förändrats väsentligt jämfört med de uppgifter som gällde då anspråket framställdes.

Genom förordning bestäms närmare hur den genomsnittliga månadsinkomsten skall beräknas och hur dagsbotsbeloppet skall avrundas, samt om baskonsumtionsavdragets belopp, om beaktande av försörjningsplikt och förmögenhet och om dagsbotens minimibelopp.

3 §

Det totala bötesbeloppet

Det totala bötesbeloppet är antalet dagsböter multiplicerat med dagsbotsbeloppet.

Genom förordning kan bestämmas att det totala bötesbelopp som bestäms för vissa brott skall höjas så att det blir lika stort som den största ordningsbot som bestäms för ett likartat brott.

Förvandlingsstraff

4 §

Bestämmande av förvandlingsstraff

För en bötfälld hos vilken böter inte har kunnat drivas in, skall i stället för de obetalda böterna bestämmas fängelse som förvandlingsstraff. Ett obetalt vite som inte har kunnat drivas in skall förvandlas till fängelse.

5 §

Förvandlingsstraffets längd

Förvandlingsstraff för böter bestäms så att två obetalda dagsböter motsvarar en dags fängelse. Om ett ojämnt antal dagsböter skall förvandlas, förvandlas en dagsbot inte. Om endast en del av en dagsbot har betalats, anses dagsboten vara obetald.

Då förvandlingsstraff bestäms för ett i visst belopp utdömt vite, motsvarar varje fullt belopp av hundra mark en dags fängelse.

Förvandlingsstraffets längd är dock minst fyra och högst 90 dagar.

För böter som skall förvandlas samtidigt bestäms endast ett förvandlingsstraff på det sätt som anges i 3 mom. Vite jämställs härvid med böter.

Domstolen kan på de grunder som nämns i 6 § 1 mom. eller 7 § bestämma att förvandlingsstraffet skall vara kortare än vad som anges i denna paragraf, dock minst fyra dagar.

6 §

Eftergift i fråga om förvandlingsstraff för böter eller delar av böter

Domstolen kan avstå från att bestämma ett förvandlingsstraff, om

1) det brott som har föranlett böterna, med hänsyn till brottets menlighet, skall anses vara ringa bedömt som en helhet,

2) det brott som har föranlett böterna har begåtts innan gärningsmannen hade fyllt 18 år, eller

3) förvandlingsstraffet skall anses oskäligt eller oändamålsenligt med hänsyn till den bötfälldes personliga förhållanden, de övriga följder som brottet har medfört för honom, social- och hälsovårdsväsendets åtgärder eller andra omständigheter.

När domstolen bestämmer ett förvandlingsstraff för ett gemensamt bötesstraff skall den bedöma vilken andel de böter som inte får förvandlas till fängelse har i det gemensamma straffet och inte förvandla denna del till fängelse.

Den del av böterna med vilken det totala bötesbeloppet har höjts med stöd av 3 § 2 mom. förvandlas inte till fängelse.

7 §

Eftergift i fråga om förvandlingsstraff för vite

Domstolen kan avstå från att bestämma ett förvandlingsstraff som skall dömas ut i stället för ett obetalt vite, om

1) huvudförpliktelsen helt eller delvis har uppfyllts, eller

2) förvandlingsstraffet skall anses oskäligt

eller oändamålsenligt med hänsyn till den förpliktigades personliga förhållanden, de övriga följder som han har åsamkats genom att huvudförpliktelsen inte har uppfyllts eller andra omständigheter.

Ordningsbot

8 §

Ordningsbot

Ordningsbot är ett till beloppet fast förmögenhetsstraff som är lindrigare än böter.

Ordningsboten får vara högst 1 000 mark. Om beloppet av ordningsboten för olika förseelser bestäms genom förordning.

Obetald ordningsbot får inte förvandlas till fängelse.

9 §

Ordningsbotsförseelser

Ordningsbot kan i enlighet med 2—4 mom. bestämmas som påföljd för en förseelse som hör under allmänt åtal, när det strängaste föreskrivna straffet är böter eller fängelse i högst sex månader.

Ordningsbot kan bestämmas som påföljd för ringa brott mot vägtrafiklagen (267/1981) eller sådana bestämmelser som utfärdats med stöd av den och som gäller

- 1) gående
- 2) förare av motorlösa fordon
- 3) motordrivna fordons eller släpfordons konstruktion, utrustning, skick eller handlingar som skall medföras vid körning av motordrivna fordon, störande och onödig körning av motordrivna fordon, persontransport, användning av förarens eller passagerarens personliga skyddsutrustning, övriga trafikregler som gäller för föraren eller påbud, förbud eller begränsningar som anges med trafikanordning,

- 4) överskridande av den högsta tillåtna hastigheten med ett motordrivet fordon, eller

- 5) besiktning och anmälan för registrering av fordon.

Ordningsbot kan också bestämmas som påföljd för ringa överträdelse av nedskräpningsförbudet enligt avfallslagen (1072/1993).

Om de förseelser som nämns i 2 och 3 mom. bestäms närmare genom förordning.

10 §

Föreläggande av ordningsbot

Ordningsbot föreläggs av en polisman eller någon annan tjänsteman som utför i lag föreskriven övervakning.

Ordningsbot får inte föreläggas, om

- 1) förseelsen har varit ägnad att föranleda annan fara eller olägenhet än sådan som skall anses vara ringa,
- 2) den som begått förseelsen genom sitt förfarande har visat likgiltighet för förbud eller påbud i lag, eller
- 3) det är uppenbart att målsäganden med anledning av förseelsen kommer att framställa begäran om åtal till åklagaren eller polisen eller lägga fram ett skadeståndsyranande.

Om föreläggande av ordningsbot bestäms i lagen om ordningsbotsförfarande (66/1983).

11 §

Ordningsbot för olika förseelser

Om ordningsbot samtidigt skall föreläggas för två eller flera förseelser, föreläggs ordningsboten för den förseelse för vilken den strängaste ordningsboten är föreskriven.

För ordningsbot och bötesstraff eller fängelsestraff på viss tid får inte bestämmas ett gemensamt straff.

Denna lag träder i kraft den

Lag

om upphävande av lagen om ordningsbot i vägtrafik

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §
Genom denna lag upphävs lagen den 21 januari 1983 om ordningsbot i vägtrafik (68/1983).

2 §
Denna lag träder i kraft den

Lag

om ändring av ordningsbotslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i ordningsbotslagen av den 21 januari 1983 (66/1983) 2, 3 och 20 §, av dem 20 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 707/1991, samt
ändras lagens rubrik, 1 och 6 §, 16 § 4 mom. och 18 § som följer:

Lag

om ordningsbotsförfarande

1 §
Vid förfarande enligt denna lag (*ordningsbotsförfarande*) kan ordningsbot föreläggas som påföljd för en förseelse som i 2 a kap. 9 § strafflagen (39/1889) och i en med stöd av den utfärdad förordning har definierats som en ordningsbotsförseelse.

6 §
Ordningsbot föreläggs så att till den som begått förseelsen utfärdas ett ordningsbotsföreläggande. Föreläggandet skall innehålla personuppgifter om den som begått förseelsen samt uppgifter om tid och plats för denna, förseelsens art och ordningsbotens belopp samt de lagrum som utgör grund för föreläggandet. Föreläggandet skall under-tecknas av den som utfärdar det.

Den som utfärdar ordningsbotsföreläggandet skall för den som misstänks för förseelsen uppge orsaken, då ordningsbot för förseelsen inte kan föreläggas på grund av att 2 a kap. 10 § 2 mom. strafflagen tillämpas.

Innan ordningsbotsföreläggandet utfärdas skall den som misstänks för förseelsen höras.

Ordningsbotsföreläggandet skall innehålla anvisningar om hur vederbörande skall förfara, om han vill få saken prövad av domstol. Till föreläggandet skall fogas ett inbetalningskort för betalning av ordningsboten.

16 §

Ordningsbotsföreläggandet skall undanröjas, om den handling som ligger till grund för föreläggandet inte utgör en ordningsbotsförseelse enligt 2 a kap. 9 § strafflagen eller om föreläggandet annars saknar grund.

18 §

Angående verkställighet av ett ordningsbotsföreläggande gäller vad som bestäms om verkställighet av domar som har vunnit laga kraft och om indrivning av böter. Vid verkställighet av ordningsbot tillämpas dock inte bestämmelserna om förvandlingsstraff.

Denna lag träder i kraft den

Lag

om ändring av 11 § lagen om strafforderförfarande

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 11 § lagen den 26 juli 1993 om strafforderförfarande (692/1993) ett nytt 3 mom.
som följer:

11 §

Om den som meddelats ett straffanspråk
motsätter sig detta endast i fråga om dags-
botsbeloppet, kan den som utfärdar straffor-
dern, på basis av en utredning som han har

tillställts, utan hinder av 1 mom. 1 punkten
och utan att saken förs till domstol utfärda
straffordern på det sätt som yrkas av den
som meddelats straffanspråket.

Denna lag träder i kraft den

Lag

om ändring av 62 § avfallslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i avfallslagen av den 3 december 1993 (1072/1993) 62 §, sådan den lyder i lag
712/1995, som följer:

62 §

Ordningsbot

Om ordningsbot som påföljd för ringa
överträdelse av nedskräpningsförbudet enligt

19 § bestäms i 2 a kap. 9 § 3 mom. straffla-
gen och genom förordning som utfärdats
med stöd av nämnda 9 §.

Denna lag träder i kraft den

Lag

om ändring av 6 kap. lagen om verkställighet av straff

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 19 december 1889 om verkställighet av straff (39/1889) 6 kap. 12 §
1 mom., sådant det lyder i lag 623/1996, samt
fogas till 6 kap., sådant det lyder jämte ändringar, en ny 10 a § som följer:

6 kap.

**Om böter, förvandlingsstraff för böter
och samfundsbot**

10 a §

Allmänna åklagaren får avstå från att yrka att förvandlingsstraff skall bestämmas i stället för obetalda böter, om

1) det brott som föranlett böterna, med hänsyn till brottets menlighet, skall anses vara ringa bedömt som en helhet, och för brottet inte har föreskrivits strängare straff än böter,

2) det brott som föranlett böterna har begåtts innan gärningsmannen hade fyllt 18 år och för brottet inte har föreskrivits strängare straff än böter eller fängelse i högst sex månader, eller

3) förvandlingsstraffet skall anses oskäligt eller oändamålsenligt med hänsyn till den bötfälldes personliga förhållanden, de övriga följder som brottet medfört för honom, social- och hälsovårdsväsendets åtgärder eller andra omständigheter,

och ett viktigt allmänt intresse inte kräver något annat.

Allmänna åklagaren kan på de grunder som nämns i 2 a kap. 7 § strafflagen eller i 26 § lagen om verkställighet av beslut beträffande vårdnad om barn och umgängesrätt (619/1996) avstå från att yrka att förvandlingsstraff skall bestämmas för ett obetalt vite, om inte ett viktigt allmänt intresse kräver något annat.

Om allmänna åklagaren har beslutat att avstå från att yrka förvandlingsstraff, får han återkalla sitt beslut endast om det av en ny utredning i saken framgår att beslutet har byggts på väsentligt ofullständiga eller oriktiga uppgifter.

Högre åklagare har rätt att ta upp saken till ny prövning enligt vad som bestäms särskilt.

12 §

När domstolen har bestämt ett förvandlingsstraff, får indrivningen i utsökningsväg av de böter som har förvandlats inte fortsättas. Om inget förvandlingsstraff har bestämts, fortsätter indrivningen av böterna.

Denna lag träder i kraft den .

Lag**om ändring av 32 kap. rättegångsbalken**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i rättegångsbalken 32 kap., sådant det lyder jämte ändringar, som följer:

32 kap.

Vite

1 §

Ett vite som föreläggs av allmän domstol eller som föreläggs för att säkerställa en rät-

tegång utsätts till ett visst belopp med beaktande av den bötfälldes betalningsförmåga. Vitet kan av särskilda skäl dömas ut till lägre belopp än vad som utsatts.

Denna lag träder i kraft den .

Lag**om ändring av 2 § viteslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i viteslagen av den 14 december 1990 (1113/1990) 2 § 1 mom. som följer:

2 §

för att säkerställa en rättegång.

Begränsningar av tillämpningsområdet

Denna lag gäller inte viten som föreläggs

Denna lag träder i kraft den .

Lag**om utlämnande av beskattningsuppgifter för bestämmande av böter**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Skatteförvaltningen utlämnar på begäran till åklagar- och förundersökningsmyndigheter samt domstolar uppgifter om den skattskyldiges inkomster och förmögenhet jämte identifieringsuppgifter om den skattskyldige samt andra uppgifter om beskattningen, vil-

ka enligt 2 a kap. 2 § strafflagen (39/1889) behövs för att bestämma dagsbotsbeloppet.

Uppgifterna kan också utlämnas med hjälp av teknisk anslutning.

2 §

Denna lag träder i kraft den .

Helsingfors den 12 februari 1999

